

O varstvu Blagajevega volčina na Slovenskem

On the Protection of *Daphne blagayana* Freyer in Slovenia

Vinko STRGAR

UDK 582.865:502.7 (497.12) (045) = 862 *Daphne blagayana*

IZVLEČEK

Zakon o zavarovanju redkih rastlin je sicer odpravil prodajo Blagajevega volčina na trgu, vendar ga na rastiščih še kar naprej uničujejo. Njegovo steblo je namreč zelo žilavo in izletniki ne morejo zlahka odtrgati cvetočih poganjkov, zato često pulijo rastline s koreninami vred. Najresneje ogrožajo Blagayev volčin vrtičkarji, ki izkopavajo cele rastline. Tej nevarnosti bi se izognili z razmnoževanjem Blagajevega volčina za prodajo, saj v kulturi zelo dobro uspeva.

ABSTRACT

The selling of the *Daphne blagayana* Freyer in the markets has been put off by law for the protection of rare plants. But the destruction in the habitats still continues. As the branchlets of this plant are very tough, the »day-trippers« cannot break them off easily and they pull the plants out together with their roots. The most dangerous are the gardeners. This dangerous could be avoided by cultivating this plant for sale.

Blagayev volčin sodi pri nas med redke in botanično zanimive rastline, pa je zato in zavoljo svoje lepote in dehtečega cvetja močno ogrožen.

Že svojčas so vsako leto potrgali veliko Blagajevega volčina izletniki in prodajalci na trgu. Bolj znana in laže dostopna rastišča pa so dobro zdelali tudi vrtnarji, vrtičkarji in botaniki.

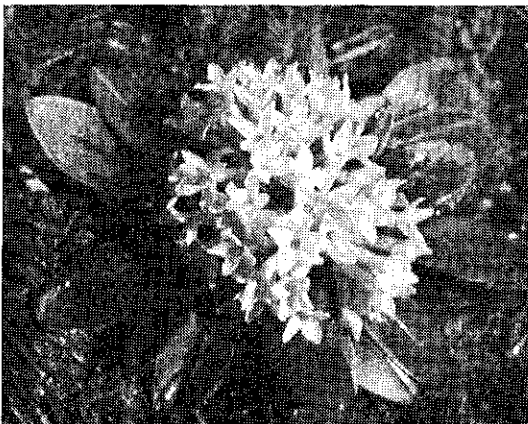
Prodajo Blagajevega volčina na trgu je odpravil zakon o zavarovanju redkih rastlin. Videti je tudi, da so se herbarijske zbirke v veliki meri napolnile in da današnji botaniki temu volčinu zato niso več tako nevarni. Izletniki, ki jih je vedno več, pa še zmeraj neusmiljeno pustošijo njegova rastišča, medtem ko s strani vrtnarjev in zlasti s strani vrtičkarjev, katerih število se ta čas naglo povečuje, nevarnost za Blagayev volčin iz dneva v dan celo narašča.

Pri ogrožanju Blagajevega volčina na Slovenskem bi bili pravzaprav, čeprav jih ni malo, skoraj najbolj nedolžni izletniki, če ne bi po nerodnosti ruvali cvetočih rastlin s koreninami vred. Stebla volčina so namreč zelo upogljiva in jih je komaj mogoče prelomiti, zato pri trganju izpulijo vso rastlino, katere ne cvetoče dele potem odtrgane ali odrezane puščajo ti nesrečni naravoljubi povsod naokrog. Če pogledamo resnici v oči, moramo priznati, da nastaja občutnejša škoda na rastiščih Blagajevega volčina v glavnem samo zaradi puljenja rastlin, saj je v naravi pri nas vredno omembe samo vegetativno razmnoževanje Blagajevega volčina, t. j. ukoreninjanje stranskih poganjkov. Trganje samega cvetja, ki normalno itak ne daje plodov, torej ne ovira razmnoževanja, ampak bi utegnilo biti res prav nasprotno: za nastanek cveta potrebna hrana se lahko porabi za vegetativno rast in množenje. Če cvetoči poganjek previdno odrežemo,

SL. 1 — Mlad nasad Blagayevega volčina v Botaničnem vrtu v Ljubljani. Rastline so zrasle iz grebenic, v rahlih, hrane dovolj bogatih tleh v polsenci. Uspevajo brez težav in vsako leto bogato in lepo cveto.

FIG. 1 — A young plantation of *Daphne blagayana* in the Botanical Garden, Ljubljana. The plants have grown from layers, in light soil containing a sufficient amount of nutriment and shadiness. There are no difficulties in raising them successfully and every year they have rich and beautiful blossoms.

Vse fotografije: V. Strgar

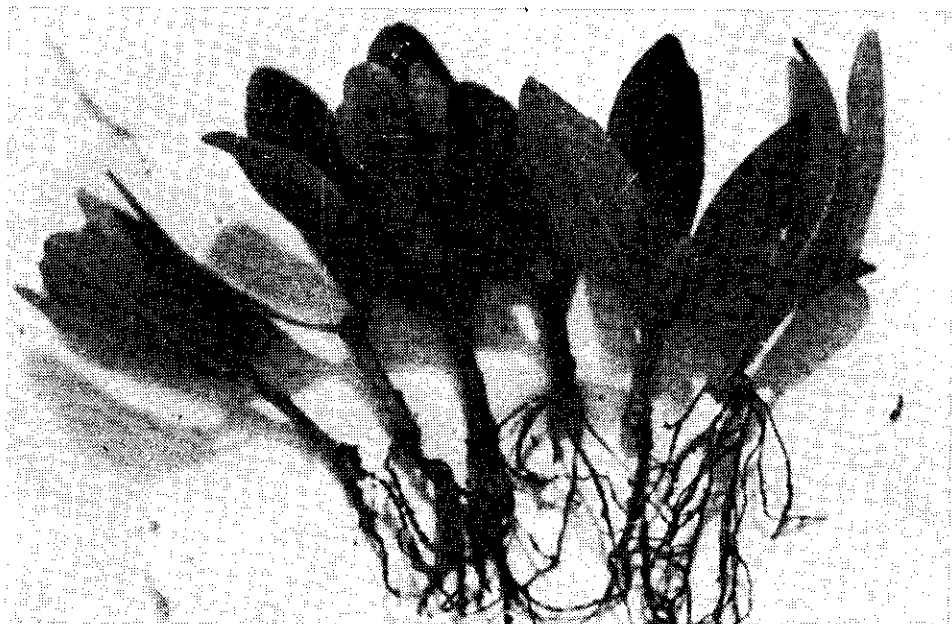
SL. 2 — V kulturi, kjer so za Blagayev volčin ugodnejše razmere, kakor v naravi, so rastline močnejše in so temu primerno tudi socvetja lepša in imajo več cvetov.

FIG. 2 — Cultivated by man, *Daphne blagayana* has conditions more favourable than in natural environment and the plants are accordingly stronger, with blossoms fuller and more beautiful.

se rana kmalu zaraste, na steblu v bližini nje pa še tisto ali naslednje leto poženejo iz adventivnih popkov stranski poganjki, ki se v normalnih razmerah že v nekaj letih ukoreninijo in tudi sami razrastejo.

Gornjo ugotovitev potrjujejo tudi izkušnje z dolga leta kultiviranimi rastlinami. Razumljivo pa je, seveda, da je med dobro pripravljenimi rastišči kultiviranih in rastišči v naravi rastočih rastlin lahko velika razlika, največja pa vsekakor v tem, da se morajo rastline v naravi boriti za svoj življenjski prostor. Možnost uspešne borbe pa je v veliki meri odvisna od drugih rastlin. Zato ne moremo posploševati svoje trditve, da zmerno rezanje zgornjega dela poganjkov Blagayevemu volčinu ne škoduje, ampak moramo zmeraj upoštevati okolje, v katerem raste.

Pred leti, ko so na Jetrbenku še steljarili (saj morda še vedno) sem opazoval Blagayev volčin na različnih rastiščih. Daleč najlepše in najbolj košate rastline z največ cvetja in največjo pokrovnostjo tal so bila na robu gozda, kjer jih je zadela steljarjeva kosa, po nekaj letih po košnji pa so se dobro obrasle. Takim rastlinam zmerno rezanje vrhov poganjkov skorajda ne more škoditi. Najslabše rastline, brez cvetja in malodane na meji uspevanja so bile v senčnem bukovem gozdu. Kjer v takem gozdu ne začno pravočasno redčiti drevja, se zdi, da Blagayevemu volčinu ni več kaj dosti škodovati niti pomagati. Lep primer, kje ne bi smeli volčina rezati, so resave. Med reso (*Erica carnea*) ima Blagayev volčin neredko tudi nad en meter dolga polegla in kipeča stebela, ki so olistana samo prav na koncu. Dolgo steblo dvigne liste iz rese tako

SL. 3 — Enoletni vršički Blagayevega volčina se v primerno vlažnem okolju radi okoreninijo. Le pravi čas je treba zadeti, ko niso ne premladi in ne preveč oleseneli. Navadno je to julija ali avgusta.

FIG. 3 — In appropriately wet environment, one year old leader shoots of *Daphne blagayana* will take roots.

visoko, da dobivajo dovolj svetlobe. Odrezati vrh takemu poganjku bi bilo za rastlino lahko usodno, saj ni gotovo, da se bodo mogli mladi poganjki iz adventivnih popkov pravočasno prebiti skozi reso do svetlobe.

Nevarnost, ki grozi volčinu s strani vrtničkarjev, je danes bržčas najresnejša. Vrtničkarstvo je pri nas kljub avtomobilizmu, televiziji, zaslužkarstvu in drugemu na odločnem in neustavljivem pohodu. Okus vrtničkarjev se iz leta v leto boljša, želja po rastlinah, ki jih nimajo vsi, pa večja. Mnogi ljubitelji in resnični poznavalci lepih in zanimivih rastlin bi zato radi imeli na vrtu tudi Blagayev volčin; ne da bi vedel zakaj, pa jim sledi tudi marsikdo, ki nima skoraj nič pravega čuta za rastlino.

Vprašamo se, kako te ljudi zaustaviti, da ne bodo kopali zavarovanega volčina? Zakon o varstvu rastlin ne more zadržati pravih vrtničkarjev in strastnih ljubiteljev rastlin. Od volčina v naravi bi jih resnično lahko odvrnila samo možnost, da bi ga lahko dobili kje drugje.

Morda se bo kmalu kdo posvetil razmnoževanju Blagayevega volčina za prodajo in se bodo ob tem tudi izkušnje v zvezi z razmnoževanjem in gojitvijo volčina razširile med širši krog interesentov? Ljudje namreč večinoma ne vedo, da Blagayev volčin v kulturi zelo dobro uspeva v vseh rahlih rodovitnih tleh v polsenci, da se ga da lahko razmnoževati s potaknjenci, grobanicami in grebeničenjem in je zato boljše, da julija ali avgusta prosimo za potaknjence soseda, ki morda že ima volčin, ali pa počakamo, da se pri njem grebenica ukorenini, kakor da bi si delali stroške in hodili po rastline na naravna rastišča.

SUMMARY

The species of *Daphne blagayana* belongs to the rare and botanically interesting plants in Slovenia. Because of that and since it is a beautiful plant with fragrant blossoms, its existence is strongly menaced. The plant also used to be plucked in no small quantities by tourists and for sale on the market.

The law concerning the protection of plants has stopped the sale of the plant in the market. The tourists, however, (and their number is constantly growing) continue to menace the existence of the plant. The tourists do most harm when they — while plucking the blossoming sprouts — through clumsiness unroot the plant. Careful cutting of blossoming leader shoots is in itself not so damaging, for near the place where the shoots were cut off numerous side-sprouts begin to grow and before long they become strong and take roots; in our circumstances it is important to take into account that the plant in any case propagates vegetatively.

At present *Daphne blagayana* is in Slovenia most seriously menaced by those who dig out the plant from its natural surroundings in great quantities to transplant it in gardens. The question of such cultivators will be solved when the desired young plants will be obtainable from propagation centres in the gardens. These people will also have to be informed that in gardens *Daphne blagayana* prosperously grows in light, fertile soil, in partial shadow, and that it can be successfully propagated through layers and slips.

Avtorjev naslov — Author's address

Dr. Vinko STRGAR, Botanični vrt Univerze v Ljubljani,
Ižanska 15, YU — 61000 LJUBLJANA